

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Transport & Planning

Aan: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Dhr. T. Groot
Van: Johanna Bouma
Datum: 3 juli 2018
Kopie: Dave Groot
Ons kenmerk: BF2365T&PM001
Classificatie: Project gerelateerd

Onderwerp: aanbevelingen landschap en cultuurhistorie n.a.v. zienswijze gemeente Zaanstad over het ontwerp- en projectplan dijkverbetering Westknollendam

1. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden rondom de dijk

In het bureauonderzoek landschap & cultuurhistorie (RHDHV, d.d. 21 maart 2018) wordt beschreven wat de waarden in het gebied zijn wat betreft landschap en cultuurhistorie. Binnen het dijktraject komen twee typen dijk voor, waarvan het buitendijkse gedeelte verschilt: het ligt of langs de Zaan of langs haven/voorland. De dijk heeft in de huidige situatie een vrij eenduidig dijkprofiel. In het bureauonderzoek worden de volgende drie belangrijkste waarden genoemd:

1. de dijk als herkenbaar en **kenmerkende landelijke/groene dijk** of dijkrelict in het landschap van polders en de Zaan;
2. De **continue teensloot** aan binnendijkse zijde en het daarbij behorende slotenpatroon loodrecht hierop maakt de historische waterstructuur van de polder zichtbaar;
3. Door de verschillende kenmerken van de omgeving, maar ook de verschillende maaiveldhoogtes en vorm van de dijk kan de ervaring van de dijk als **één lijnelement beter beleefd worden door een strak en continu dijkprofiel met herkenbare taluds langs het gehele traject**.

In reactie op het projectplan is de volgende zienswijze ingediend door de Gemeente Zaanstad, hierin worden onderstaande zaken benoemd¹:

1. *Het niet voldoen aan de cultuurhistorische randvoorwaarden zoals benoemd in het projectplan. De gemeente ziet haar historische linten, dijken en paden als kernkwaliteit en dragers van de structuur van de stad en voor de locatie steunt zij de cultuurhistorische randvoorwaarden als gesteld.*
2. *Behoud van de teensloot in verschijningsvorm en oorspronkelijke plek aan de voet van de dijk.*
3. *Continuïteit van het talud binnen de drie deelgebieden.*

¹ Zienswijze gemeente Zaanstad, datum 30-05-2018, tijd 13:30:20

2. Dijkprofielen in het ontwerp- en projectplan

In het projectplan zijn de volgende voorstellen gedaan (zie profiel hieronder):

Dijkvak A: een flauwer buitentalud van 1:4,5, ophogen van de dijkkruin, verflauwen van het binnentalud (zeer flauw, naar 1:8) waardoor de huidige teensloot wordt gedempt, nieuwe greppel.

DEELGEBIED A

binnendijks

buitendijks

HUDIG VOORSTEL

Dijkvak B1: een steil buitentalud van 1:2, ophogen van de dijkkruin, verflauwen van het binnentalud naar 1:4,5, een smalle dijkberm, dempen groot deel van de teensloot.

Dijkvak B2: een steil buitentalud van 1:3, ophogen van de dijkkruin, verflauwen van het binnentalud naar 1:4, dempen klein deel van de teensloot.

DEELGEBIED B1

binnendijks

buitendijks

HUDIG VOORSTEL

DEELGEBIED B2

binnendijks

buitendijks

HUDIG VOORSTEL

Een korte reflectie op de voorgestelde profielen uit het projectplan ten opzichte van de drie thema's zoals hierboven bij 1. beschreven (waarden) wijst het volgende uit: Het uiterlijk van de dijk zal veranderen door dit voorstel, in deelgebied A krijgt de dijk een andere verschijningsvorm waardoor het dijkprofiel minder herkenbaar is.

Toelichting:

1. de zeer flauwe taluds in deelgebied A maken de dijk als kade minder zichtbaar: het dijktaalud gaat geleidelijk over in het landschap wat zorgt voor minder contrast tussen dijk en polder. Een helder hoogteverschil en scheiding tussen dijk en polder is meer gewenst.
2. De teensloot wordt in deelgebied B2 zeer smal en in deelgebied A verschuift de teensloot en maakt plaats voor een zeer smalle greppel, waardoor de herkenbare, eenduidige teensloot langs het gehele traject zal verdwijnen. Ook wordt de dijk zo breed dat het bestaande stukje polder een stuk kleiner wordt.
3. De dijkprofielen in de deelgebieden A en B lijken niet op elkaar waardoor de eenduidigheid van de dijk zal verminderen. Verder zijn binnen deelgebied B de voorgestelde profielen op een kleiner schaalniveau verschillend in taludhellingen, binnentalud met/zonder berm en verschil in breedte van de teensloot.

3. Aanbevelingen vanuit landschap en cultuurhistorie

Een belangrijk gegeven is dat in deelgebied A in de huidige situatie de teensloot dicht bij de dijk ligt, in deelgebied B ligt de sloot op grotere afstand en is er nog een lage berm aanwezig. Vanuit het faalmechanisme binnenwaartse stabiliteit en de slappe bodem is juist een robuuste dijk met op afstand een (niet te diepe/grote) sloot meer gewenst. Vanuit landschap/cultuurhistorie is een herkenbare teensloot in deelgebied A (langs de polder) een sterke aanbeveling om de historische waterstructuur in de open polder te laten zien.

Aanbevelingen vormgeving dijk deelgebied A:

Meer eenduidigheid kan worden gegenereerd door de dijk in deelgebied A binnendijks in zijn geheel compacter te maken, zodat dit beter aansluit op het dijkprofiel in deelgebied B. Echter, dit is alleen te realiseren d.m.v. een constructie, wat een kostbare oplossing is. Zie afbeelding op de volgende pagina voor de conceptuele voorstellen die niet maatvast zijn.

Door de keuze voor steilere taluds aan de binnenzijde (1:4-1:4,5) sluit het talud beter aan op het dijkprofiel in deelgebied B. Wel betekent dit dat een bredere dijkberm nodig is en de dijk evengoed veel ruimtebeslag met zich meebrengt. Berekeningen zijn nodig om te weten hoe dit ruimtelijk uitpakt; de inschatting van de geotechnicus is dat het dijkprofiel binnendijks minstens net zo breed zal worden als de voorgestelde variant. Vanuit landschap en cultuurhistorie zou dit profiel, mits de breedte beperkt blijft, de voorkeur hebben.

Het maken van een bredere teensloot is zeer gewenst en kan in combinatie met verschillende dijkprofielen worden toegepast. Wel heeft dit invloed op het oppervlak aan polder wat over blijft. Daarom moet gezocht worden naar een oplossing waarbij voldoende open water zichtbaar is met een zo klein mogelijk ruimtegebruik.

Deelgebied B:

De profielen bij B worden niet tot weinig aangetast. De teensloot blijft zichtbaar en binnen het profiel deelgebied B is eenduidigheid van de dijk voldoende.

Overige aanbevelingen:

Op dit moment is er geen wandelrondje mogelijk op het gehele dijktraject, omdat het pad op de kruin van de dijk doodloopt t.h.v. de haven. In het verleden volgden de kades en wegen de Zaan en liepen de routes direct langs de rivier. Door een wandelverbinding te maken tussen de dijk en de Piet Kuiperlaan over de schapenweide kan ook

het zuidelijke stuk van de dijk (en polder) beleefd worden door gebruikers. Eventueel zou door ontwikkelingen in de toekomst het pad wel verder doorgetrokken kunnen worden.

Daarnaast zou nagedacht kunnen worden over het gebruik van de dijkberm als het waterschap hiervoor open staat. Agrarisch of recreatief gebruik zou een optie kunnen zijn.

DEELGEBIED A

binnendijks

buitendijks

HUDIG DIJKPROFIEL
DEELGEBIED A

HUDIG VOORSTEL

nieuwe teensloot met juiste
maat en schaal; voldoende open
water zichtbaar, smaller dan
huidige sloot
evt. minder diep

brede
dijkberm

steilere binnentaluds
1:4/1:4,5

VOORSTEL 1:
PROFIEL MET DIJKBERM EN TEENSLOOT

behoud deel van
huidige teensloot
evt. minder diep

damwand
met stalen
verankering

steiler binnentalud

VOORSTEL 2:
COMPACTER PROFIEL KEERWAND EN
BEHOUD HUDIGE SLOOT

stalen
damwand

VOORSTEL 3:
BEHOUD DIJKPROFIEL DOOR
AANBRENGEN STALEN DAMWAND